



Autumn in the Whisper Woods

Musiikkia Montessorileikkikoulussa

Musiikin Koulutusohjelma
Musiikkipedagogi
Opinnäytetyö
5.12.2008

Hanna-Leena Rytty

TIIVISTELMÄSIVU

Koulutusohjelma Musiikin koulutusohjelma		Suuntautumisvaihtoehto Musiikkipedagogi	
Tekijä Hanna-Leena Rytty			
Työn nimi <i>Autumn in the Whisper Woods</i> –Musiikkia Montessorileikkikoulussa			
Työn ohjaaja/ohjaajat Kristiina Peltonen			
Työn laji Opinnäytetyö	Aika Joulukuu 2008	Numeroidut sivut + liitteiden sivut 30	
<p>TIIVISTELMÄ</p> <p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on auttaa Helsingin Englanninkielisen Montessorileikkikoulun henkilökuntaa kehittämään leikkikoulun musiikkitoimintaa. <i>Autumn in the Whisper Woods</i> –kirjanen on englanninkielinen oppimateriaali, joka antaa mahdollisuuden monipuoliseen musiikkitoiminnan toteuttamiseen.</p> <p><i>Autumn in the Whisper Woods</i> –Musiikkia Montessorileikkikoulussa on monimuototyö, joka koostuu raportista ja oppimateriaalista. Raportissa käsitellään mm. oppimateriaaliin johtanutta työprosessia ja pedagogisia lähtökohtia työn taustalla. Oppimateriaali <i>Autumn in the Whisper Woods</i> on kokonaisuus, joka sisältää syksyistä musiikkimateriaalia. Kirjasessa on kuusi teemaan liittyvää laulua, joiden oppimista motivoivat syksyiset tarinat ja kuvitukset. Lisäksi materiaali sisältää esimerkkejä ja ideoita kuunteluun, soittamiseen sekä musiikkiliikunnan toteuttamiseen.</p> <p>Oppimateriaalin lähtökohtana on käytännönläheisyys. Oppimateriaali on rakennettu niin, että päiväkotihenkilökunnan olisi mahdollisimman helppo käyttää sitä omassa työssään. Oppimateriaali antaa mahdollisuuden myös sellaiselle käyttäjälle, jolla ei välttämättä ole aiempaa kokemusta musiikkitoiminnan ohjauksesta.</p> <p>Helsingin Englanninkielisen Montessorileikkikoulun henkilökunta ei ole vielä testannut oppimateriaalia käytännössä. Syksyllä 2009, kun teema on taas ajankohtainen, henkilökunta ottaa oppimateriaalin käyttöönsä. Jos oppimateriaalin todetaan selkeästi lisäävän musiikkitoimintaa leikkikoulussa, voidaan materiaalia laajentaa käsittämään kaikki vuodenaajat.</p>			
Teos/Esitys/Produktio			
Säilytyspaikka Metropolia Ammattikorkeakoulu/kirjasto/Ruoholahti			
Avainsanat Montessori, montessorimusiikki, oppimateriaali, varhaisiän musiikkikasvatus			

Degree Programme in Classical Music		Specialisation Music Education
Author Hanna-Leena Rytky		
Title <i>Autumn in the Whisper Woods</i> –Music at the Montessori Preschool		
Tutor(s) Kristiina Peltonen		
Type of Work Final Project	Date December 2008	Number of pages + appendices 30
<p>ABSTRACT</p> <p>The purpose of this final thesis is to help the staff of the Helsinki English language Montessori Preschool in developing their musical activities. <i>Autumn in the Whisper Woods</i> is a teaching material helping teachers to lead a variety of musical activities in English.</p> <p><i>"Autumn in the Whisper Woods – Music at the Montessori Preschool"</i> is a two-part project which consists of a study report and a teaching material. The study report discusses the process of compiling the teaching material and the pedagogical thinking behind it. <i>Autumn in the Whisper Woods</i> is an entity which contains musical material relating to the topic of autumn. It includes six theme-based songs with their motivational stories and illustrations. The material also contains examples and ideas for listening, playing, and leading musical movement.</p> <p>The founding idea of the teaching material is practicality. The material is built so that it is easy for the preschool staff to use it in their work. The material makes leading musical activities possible even for teachers without previous experience in this approach.</p> <p>The teachers of the Helsinki English language Montessori Preschool have not yet tested the teaching material in practice. When the autumn theme is again topical in the autumn of 2009, the staff will start using the material. If the material clearly increases the number of musical activities in the school, it is possible to develop the teaching material further so that it would consist of all four seasons.</p>		
Work / Performance / Project		
Place of Storage Metropolia University of Applied Sciences/library/Ruoholahti		
Keywords Montessori, Montessori Music, Teaching material, Early childhood music education		

SISÄLLYS

<i>1 Johdanto</i>	2
<i>2 Autumn in the Whisper Woods –oppimateriaalin lähtökohdat</i>	5
2.1 Humpty Dumpty Childcare	5
2.2 Helsinki English Language Montessori Preschool	5
<i>3 Autumn in the Whisper Woods –oppimateriaali</i>	7
3.1 Musiikki kuuluu kaikille.....	7
3.2 Oppimateriaalin tarkoitus ja päämäärät	8
3.3 Oppimateriaalin esittely ja sisältö.....	9
<i>4 Työprosessi</i>	11
4.1 Tarinat.....	12
4.2 Laulut.....	12
4.3 Kuvat	15
4.4 Ohjeistukset musiikkimateriaalin käyttöön.....	16
<i>5 Pedagogisia ajatuksia Autumn in the Whisper Woods -kirjassen sisällöstä</i>	17
5.1 Montessorimenetelmä	17
5.2 Montessorimusiikkikasvatus	19
5.3 Autumn in the Whisper Woods -oppimateriaali ja montessorimenetelmä	22
<i>6 Pohdintaa</i>	26
<i>LÄHTEET</i>	30

1 Johdanto

Opinnäytetyöni on monimuototyö, johon kuuluvat *Autumn in the Whisper Woods* -kirjanen sekä tämä raportti. *Autumn in the Whisper Woods* -kirjanen on oppimateriaali, joka antaa mahdollisuuden toteuttaa monipuolista musiikkitoimintaa päiväkodissa. Tässä raportissa käsittelen mm. oppimateriaaliin johtanutta työprosessia, materiaalin lähtökohtia ja tarkoitusta sekä pedagogisia ajatuksia sen taustalla. Olen tehnyt *Autumn in the Whisper Woods* -oppimateriaalin Helsingin Englanninkieliselle Montessorileikkikoululle, mutta pienin muutoksin se voisi toimia jatkossa hyvin myös muissa Suomen englanninkielisissä päiväkodeissa. Koska yhteistyökumppanini on montessoriesikoulu, jossa pääpaino on montessorimenetelmällä, olen tutustunut montessorimenetelmän peruseriaatteisiin kirjallisuuden avulla ja lisännyt materiaaliin muutamia piirteitä ko. menetelmästä. Tällöin koulutetun henkilökunnan on mahdollisesti luontevampaa tarttua materiaaliin ja käyttää sitä jokapäiväisessä työssään.

Työ- ja ajatusprosessin lomassa olen pohtinut kysymystä siitä, vedänpö mattoa oman ammattikuntani edustajien - eli varhaisiän musiikinopettajien - alta tehdessäni oppimateriaalikonaisuuden päiväkotihenkilökunnalle. Opetan tällä hetkellä säännöllisesti Helsingin Englanninkielisessä Montessorileikkikoulussa, joten tarvitaanko minua enää sitten, kun materiaali on luovutettu ja musiikkikasvatus oppimateriaalin kautta pääsee vauhtiin? Pohtiessani näitä kysymyksiä olen tullut siihen tulokseen, että musiikin opetuksella on paljon kauaskantoisemmat ulottuvuudet, mitä pienellä opaskirjasella voisin koskaan saavuttaa. 20 sivun mittainen materiaali ei

suinkaan voi tehdä päiväkodin työntekijöistä päteviä musiikinopettajia, eikä se näin ollen voi olla uhka varhaisiän musiikinopettajille. Musiikin opettamiseen tarvitaan pätevä opettaja, jolla on siihen ammatillinen koulutus, ja täten päiväkodin henkilökunnalta ei voida odottaa musiikin opetukseen vaadittavia valmiuksia. Päiväkotihenkilökunnan kohdalla voimme mielestäni puhua lasten musiikkitoiminnan ohjaamisesta, jolloin ohjaajan tehtävänä on antaa lapselle mahdollisuus toteuttaa itseään musiikin avulla eri työtapojen kautta. Ohjaaja luo otollisen ilmapiirin musiikin elämykselliseen kokemiseen, jolloin musiikkituokiosta tulee parhaimmillaan tarhapäivän odotetuin hetki.

Monipuolisesti toteutettu ja ohjattu musiikkituokio edistää lapsen sekä sosio-emotionaalista-, psykomotorista- että kognitiivistakin kehitystä. Tietoisella ja tavoitteellisella musiikkikasvatuksella kehitetään edellä mainittuja alueita monipuolisesti ja luovasti lapsen maailmaa rakentaen. Lapsen yleisen kehityksen rinnalla kulkee myös musiikillinen kehitys, joka on ikätasolta toiselle etenevää tavoitteellista oppimista. Oppiminen ja musiikillinen toiminta perustuu aina aiemmille kokemuksille, taidoille ja valmiuksille. (Ruokonen 2001, 123.) Musiikin opetuksen sisältöön kuuluu dynamiikan, sointiväriin, harmonian, melodian, rytmin ja musiikillisen muodon hahmottaminen eri vastakohtaparien kautta (Ruokonen 2001, 127-129). Mm. erilaiset soitinsovitukset, muotoliikunnat sekä muu rytmikan opettaminen ovat kokonaan musiikinopettajan vastuulla. Tämän takia en puhu raportissani musiikin opettamisesta viitatessani montessorikoulun toimintaan, vaan käytän termiä musiikkitoiminta, jolla on ohjaaja.

Alun perin minulla oli tarkoitus tehdä oppimateriaaliin myös teoriaosuus, jossa kerron edellä mainituista musiikin opetukseen liittyvistä asioista. Toisin sanoen yritin siirtää kaiken ammattitaitoni oppimateriaalin kautta käyttäjälle. Ymmärrettyäni sen, millä tavoin pystyisin opastamaan päiväkotihenkilökuntaa pelkän kirjasen kautta, päätin tehdä mahdollisimman selkeän ja yksinkertaisen oppimateriaalin. Ryhdyin rakentamaan materiaalia, johon olisi helppo tarttua ja selkeiden ohjeiden myötä päästä suoraan toimintaan.

Oppimateriaali sisältää yhden esimerkkikokonaisuuden, jonka pohjalta musiikkitoimintaa kehoitetaan jatkamaan. Oppimateriaalin loppuosassa on lisäksi kolme tarinaan liittymätöntä laulua, joihin henkilökunta yhdessä lasten

kanssa voi luoda omat kuvitukset, tarinat ja leikit. Työni kautta haluaisin rohkaista montessorikoulun henkilökuntaa heittäytymään ennakkoluulottomasti musiikin maailmaan. Luovan musiikkitoiminnan ohjaaminen ja toteuttaminen ei vaadi nuotinlukutaitoa tai äärimmäisen tarkkaa melodia- ja rytmitajua. Tärkein elementti on avoin ja rohkea asenne, jonka siivittämänä voi ottaa härkää sarvista, kokeilla ja heittäytyä, yrittää ja erehtyä ja ehkä lopulta myös onnistua.

Pitkästä työprosessista johtuen oppimateriaali ei ole vielä päässyt Helsingin Englanninkielisen Montessorileikkikoulun käyttöön. Jos oppimateriaali toimii päiväkotihenkilökunnan käytössä, harkitsen vakavasti myös jatkoa oppimateriaalisarjaan sekä englannin että suomen kielellä, jolloin materiaali voisi levitä myös muiden lastentarhojen iloksi rikastuttamaan päiväkotien arkea.

2 "Autumn in the Whisper Woods" –oppimateriaalin lähtökohdat

2.1 *Humpty Dumpty Childcare*

Ajatus oppimateriaalin tekemisestä nousi musiikkileikkikouluprojektin myötä, jonka toteutin totnesilaisessa Humpty Dumpty Childcare -päiväkodissa ollessani Erasmus-vaihdossa Englannissa keväällä 2006. Musiikkileikkikouluprojektini oli osa opintoihini kuuluvaa *Soveltava projekti* -opintokokonaisuutta. Tutustumiskäyntini päiväkotiin ennen projektini alkua osoitti, että musiikkikasvatusta todella tarvittiin siellä. Ainoa muoto musiikin harjoittamiseen päiväkodissa oli laulujen laulaminen läpi nopealla tempolla, lapsille aivan liian matalasta sävellajista. Laulut olivat hyvin laajoja ambitukseltaan, joten lasten oli vaikea laulaa niitä. Laulujen sanoitukset olivat monimutkaisia, eivätkä kertoneet juurikaan lapsen elinpiiriin liittyvistä tutuista asioista. Laulujen asiasisältöjen selkeyttä painottaa mm. yhdysvaltalainen montessoriohjaaja ja muusikko Jean Miller (Keltti-Laine 1992, 44).

Aloitin innokkaasti oman musiikkileikkikouluprojektini Humpty Dumptyssa, koska kuten jo totesin, tässä päiväkodissa musiikkitoiminta oli vielä aivan alkutekijöissään. Käänsin suomalaisia eläinlauluja englanniksi, koska en osannut tarttua englantilaiseen materiaaliin. Halusin tunneista kokonaisuuksia, jotka edellyttivät samaan aihepiiriin liittyviä lauluja. Opetin keväällä 2006 kolmea eri päiväkotiryhmää kahdeksan viikon "Music play school" -projektin ajan, joten materiaalia kertyi jonkin verran. Olihan yksi tavoitteistani suomalaisen lastenmusiikin, taidemusiikin sekä kansanmusiikin vieminen vieraaseen maahan.

2.2 *Helsinki English Language Montessori Preschool*

Suomeen palattuani minuun otti yhteyttä Sari Salonen Helsingin Englanninkielisestä Montessorileikkikoulusta. Hän oli kuullut musiikkileikkikouluprojektistani Englannissa opettajaltani Ritva Ollarannalta. Englanninkielistä musiikinopetusta oli ollut vaikea löytää Helsingistä, mutta

vihdoinkin hän oli soittanut oikeaan numeroon. Olin innoissani saadessani työtarjouksen englanninkielisestä musiikkileikkikouluprojektista, ja aloitinkin opetuksen jo samana syksynä. Projekti Helsingin Englanninkielisessä Montessorileikkikoulussa kesti sekin kahdeksan viikon ajan, jonka aikana hyödynsin valmiina olevaa materiaalia sekä saamiani kokemuksia Englannista. Näin sain kehitettyä opetustani englanninkielisessä päiväkotimaailmassa askeleen eteenpäin. Samalla raksutti taustalla ajatus opinnäytetyöstä ja siitä, kuinka musiikkikasvatuksen käy sitten, jos ja kun en pystykään enää jatkamaan juuri tässä koulussa.

Syksyyn 2008 mennessä olen opettanut 3–6-vuotiaita lapsia Helsingin Englanninkielisessä Montessoriesikoulussa kahden vuoden ajan kahdeksan viikon periodin aina kerran lukukaudessa kahdelle ryhmälle samanaikaisesti. Opetuksen ohessa olen kääntänyt lisää suomalaisia lastenlauluja englanniksi. Opetuksen rinnalla olen pohtinut, kuinka voisin auttaa koulun henkilökuntaa lisäämään myös omaa musiikkitoimintaansa leikkikoulupäivän lomaan. Näiden parin vuoden aikana leikkikoulun toimintatapoihin tutustumisen myötä minulle on hiljalleen muotoutunut ajatus siitä, millainen opas leikkikouluun sopisi parhaiten.

3 Autumn in the Whisper Woods –oppimateriaali

3.1 Musiikki kuuluu kaikille

Musiikilla voidaan tutkitusti vaikuttaa ihmisen mieleen, kehoon ja tunteisiin. Musiikin ihmeellinen voima perustuu sen tuottamiin elämyksiin ja näiden elämysten tuottamiin onnistumisen kokemuksiin. Musiikki kehittää kokonaisvaltaisesti niin psykomotorista-, kognitiivista- kuin sosioemotionaalistakin aluetta, mutta se tuottaa myös selkeitä fyysisiä reaktioita. Musiikki vaikuttaa hengitykseen, pulssiin sekä verenpaineeseen, ja se voi herättää vahvoja reaktioita iholla. Sosioemotionaalista vaikutuksista mainittakoon musiikin toimiminen hienona välineenä vuorovaikutuksessa, jolloin kontakti toiseen ihmiseen luodaan musiikin kautta ilman puhetta. (Kallioranta 2008.)

Artikkelissaan *Musiikin harjoittelu ja sen vaikutukset* Kari Ahonen toteaa aiheesta tehtyjen tutkimusten osoittavan, että musiikin harjoittamisen aikaansaamat muutokset saattavat näkyä oppimisvalmiuksien lisääntymisenä myös koulun teoreettisissa aineissa. Musiikkillisten taitojen oppimisessa käytetään samaa tiedonkäsittelyjärjestelmää ja samoja kognitiivisia prosesseja kuin esimerkiksi kielen, matematiikan sekä liikuntataitojen oppimisessa. Ahonen mainitsee artikkelissaan ns. Mozart-efektin, joka havaittiin yliopistopiskelijoille tehdyssä testissä. Ennen älykkyystestiä opiskelijoille soitettiin kymmenen minuutin ajan Mozartin musiikkia. Tulokset osoittivat, että opiskelijoiden suoritukset paranivat tila-aikasuhteita koskevissa eli spatiotemporaalisissa tehtävissä. Samankaltaista testiä on sovellettu myös kolmivuotiaisiin leikkikoululapsiin, jolloin havaittiin samansuuntaisia, mutta pysyvämpiä vaikutuksia. Erilaisissa testeissä saadut tulokset ovat osoittaneet, että spatiotemporaalisella päättelykyvyllä on vaikutusta esimerkiksi matemaattiseen tai luonnontieteelliseen ajatteluun. (Ahonen 2005, 155-156.)

Näiden tutkimustulosten valossa huomaamme, kuinka tärkeää musiikkikasvatuksen nostaminen yhdeksi tärkeimmistä asioista on jo esiopetuksessa. Musiikin ei pitäisi olla etuoikeus pelkästään niille lapsille, joilla on mahdollisuus käydä musiikkileikkikoulussa. Jokaisen lapsen perusoikeuksiin tulisi kuulua musiikkikasvatus ja mahdollisuus itsensä toteuttamiseen musiikin

avulla jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Ryhmässä toteutettu ohjattu musiikkitoiminta tuo lapselle uusia elämyksiä ja onnistumisen kokemuksia, joihin kaikilla tulisi olla oikeus. Myös lapsilla, joilla on oppimisvaikeuksia tai muuta kehityksellistä viivettä, musiikin tulisi olla tärkeä osa arkea. Aktivoihan musiikki monipuolisesti aivojen eri alueita ja näin edesauttaa lapsen kokonaisvaltaista kehitystä. Inkeri Ruokosen mukaan viimeisin aivotutkimus osoittaa, että neljä ensimmäistä vuotta ihmisen hermoston kypsymisessä ovat kaikista keskeisimmät. Jos musiikki liitetään jo varhaisessa kehitysvaiheessa vuorovaikutukseen, se voi sekä ennaltaehkäistä ja tasoittaa kehityksessä esiintyviä vaihteluja että edistää hermoston tasapainoista kehitystä (Ruokonen 2001, 120).

3.2 Oppimateriaalin tarkoitus ja päämäärät

Autumn in the Whisper Woods -oppimateriaalin tarkoitus on innostaa päiväkotihenkilökuntaa aktiiviseen musiikkitoimintaan. Olen kohdistanut *Autumn in the Whisper Woods* -oppimateriaalin erityisesti Helsingin Englanninkieliselle Montessorileikkikoululle. Kirjasessa kehoitetaan toteuttamaan musiikkia laulaen, soittaen, liikkuen sekä kuunnellen. Musiikin toteuttamiseen liittyy myös vahva visuaalinen aspekti samaan teemaan liittyvän kuvataiteen muodossa. Kuva itsessään voi toimia motivoijana musiikkitoimintaan, mutta myös esimerkiksi musiikkimaalausta itse toteutettaessa oman siveltimen jälki saattaa synnyttää vahvoja musiikillisia elämyksiä. Myös tarina luo tunnelmaa ja mielikuvia. Nämä kaksi elementtiä yhdessä luovat motivaation musiikkitoimintaan.

Lapsilähtöisesti toteutettu musiikkihetki, johon sisältyy laulua, soittoa, musiikkiliikuntaa sekä kuuntelua, toimii lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen edistäjänä ja persoonallisuuden kaikkien osa-alueiden rikastuttajana. Musiikin vaikutusalue on hyvin moniulotteinen, sillä se integroituu helposti kaikkeen päiväkodin toimintaan. Kodin ohella päiväkotitoimi on lapsen keskeisin musiikillinen ympäristö koko varhaislapsuuden ajan. (Ruokonen 2007, 73.)

Helsingin Englanninkielisessä Montessorileikkikoulussa suurimmalla osalla lapsista on suomalainen kulttuuritausta. Suomalaisuutta ja omaa

kulttuuriperintöä voisikin tuoda esille myös musiikin kautta. Ruokosen (2001, 121) mukaan musiikkikasvatuksella on suuri rooli sekä sivistyksellisenä että kulttuurisena elementtinä lapsen elämässä. Hän tuokin esille sen, että suomalainen musiikkikasvatus on pitkälle rakentunut länsimaisen taidemusiikin arvo- ja käsitemaailmalle, mutta vaalii samalla myös omaa kansanmusiikkiperintöämme (Ruokonen 2001, 122). Mielestäni myös englanninkielisissä lastentarhoissa tulisi olla mahdollisuus oman maan lastenlauluperinteeseen. Tämän takia valitsemani laulut ovat suomalaisia, eivätkä leikkikoulussa paljon laulettuja englantilaisia tai amerikkalaisia lastenlauluja.

Yleensä päiväkodeissa lauletaankin paljon. Laulamisen lisäksi haluan kuitenkin tuoda esiin myös muita musiikin toteuttamisen keinoja kuten ideoita musiikin kuunteluun ja soittamiseen, luovan musiikkiliikunnan toteuttamiseen sekä mm. kuvalliseen ilmaisuun. Materiaalin tarkoituksena on rohkaista käyttäjää integroimaan musiikin oppimisen eri työtapoja omassa opetuksessaan. Monilla lasten kanssa työskentelevillä tuntuu olevan epävarmuutta siitä, kuinka käyttää musiikkia työssään. Omaan melodia- ja rytmitajuun ei välttämättä luoteta, jolloin kynnys musiikin toteuttamiseen saattaa olla suuri. Oppimateriaalillani haluan osoittaa, että kuka tahansa voi ohjata musiikkitoimintaa ilman pianonsoittotaitoa tai musiikinteorian ja säveltapailun tietotaitoa. Pääasia on yhdessä tekeminen ja kokeminen, onnistumisen kokemukset ja elämykset. Parhaimmillaan *Autumn in the Whisper Woods* -materiaalista tulee koko montessorileikkikoulun yhteinen projekti syksyille 2009.

3.3 Oppimateriaalin esittely ja sisältö

Autumn in the Whisper Woods -kirjanen kertoo syksyisen musiikkitarinan oravaperheestä, joka valmistautuu talven tuloon Kuiskausten metsässä. Kirjanen sisältää seitsemän laulua, joiden ympärille rakentuu musiikillinen kokonaisuus tarinoista, kuvista, musiikkiliikunnasta, kuuntelusta, soittamisesta ja laulamisesta.

Jokainen aukeama on yksi teemakokonaisuus, joissa pariton sivu on lapsille näytettävä kuvasivu ja parillinen sivu on opettajan sivu, joka sisältää motivaatitarinan sekä vinkkejä musiikilliseen toimintaan. Kierrelaita

mahdollistaa kirjasen kääntämisen siten, että opettajan kertoessa tarinaa lapset saavat katsella kuvaa. Parittomalla kuvasivulla on laulun nuotti, jossa apuna ovat nuottien nimet myös kirjaimin. Näin ollen laulu saattaa olla helpommin opeteltavissa niillekin henkilökunnan jäsenille pianon avulla, mikäli nuotinluku viivastolta ei suju vaivattomasti. Vinkkiosio opettajan sivulla antaa ohjeita laulun toteuttamiseen sekä vinkkejä musiikkiliikuntaan ja kuunteluun. Musiikit näihin löytyvät viideltä eri äänitteeltä, jotka on lueteltu oppimateriaalin sisällysluettelon lopussa. Muutaman laululeikin leikkiohjeet kuvineen löytyvät syysosion perästä, ja niitä voidaan käyttää mallina uusien laululeikkien keksimisessä. Vinkkiosiossa kehoitetaan myös askartelemaan rekvisiittaa lasten kanssa. Lisäksi syysteemaan liittyy yksi lisäsivu, jossa kehoitetaan rakentamaan myös omia soittimia. Tämäkin toiminta motivoidaan pienellä tarinalla, jossa oravalapset keksivät itse rakentaa rytmisoittimia tammenterhojen hatuista.

Syysteeman jälkeen seuraa nuottisivu, jossa on kolme suomalaista lastenlaulua englanniksi käännettynä: *Pienet sammakot* (engl. *Funny Tiny Frogs*), *Elefanttimarssi* (engl. *Bear March*) sekä *Pii pii pikkuinen lintu* (engl. *Beeh Beeh Bittie Birdling*). Tarkoituksena on, että syysesimerkkiä seuraten leikkikoulun opettajat yhdessä lasten kanssa luovat pienen musiikkikokonaisuuden jokaisen laulun ympärille.

Whisper Woods -oppimateriaalin syysosiossa musiikin peruselementeistä – joihin kuuluvat melodia, rytmi, harmonia, sointiväri, dynamiikka ja musiikillinen muoto - esiin tulee vahvimpana dynamiikan ja rytmin kokeminen. Olennaisena osana musiikkitoimintaa materiaali kehottaa harjoittelemaan sekä dynamiikkaa että rytmitajua erilaisten harjoitusten kautta. Dynamiikan - eli äänen voimakkuuden - vaihtelut tulevat vahvimmin esille soittamisessa (oppimateriaalin sivu 12), jossa eri soittimista etsitään sateen ääniä kaatosateesta tihkusateeseen. Musiikkiliikuntaesimerkit (mm. oppimateriaalin sivu 6) taas kehittävät rytmitajua, joka sisältää sykkeen kokemisen ja löytämisen, tempon eli musiikin etenemisnopeuden vaihtelut sekä musiikin keston.

4 Työprosessi

Opinnäytetyön työstäminen ajatuksen tasolla lähti käyntiin jo keväällä 2006 Englannissa ollessani. Tuolloin mielessäni heräsi kysymys siitä, kuinka voisin kehittää päiväkotien musiikkitoimintaa myös Suomessa. Varsinaisen oppimateriaalin tekeminen lähti käyntiin kesällä 2007. Ajattelin saavani kaikki valmiiksi hetkessä, muutamassa kuukaudessa. Minullahan oli selvät sävelet työn suhteen, ja siksi aloitinkin työprosessin innosta puhkuen. Suunnitelmissani oli pienen opaskirjaseen tekeminen englanninkieliselle päiväkodille pienten musiikkituokioiden toteuttamisesta. Tarkoitukseni oli tehdä yksi motivointitarina jokaista vuodenaikaa kohden. Kuhunkin tarinaan liittyisi musiikkiliikuntaa, laulamista, kuuntelua, soittamista ja kuvallista ilmaisua sekä ohjeistukset siitä, kuinka materiaalia voisi käyttää. Suunnitelma tuntui helpolta ja yksinkertaiselta, mutta käytännössä työ osoittautuikin paljon suuremmaksi kuin olin kuvitellut.

Työ eteni hitaasti. Saatoin kuluttaa viikkoja pelkkään ajattelemiseen. Ajatukset risteilivät asiasta toiseen. Sain uusia ideoita, jotka lopulta toteutin tai hylkäsin kokonaan. Sain ensimmäistä kertaa elämässäni kokea luovuuden tuskan. Aika oli totista tunteiden vuoristorataa painiessani eri vaihtoehtojen ja lukuisten mahdollisuuksien välillä. Välillä tunsin olevani täysin hukassa ja joskus taas uudet ideat, oivallukset ja ajatukset täyttivät minut niin etten tiennyt mistä jatkaa! En osannut keskittyä yhteen asiaan kerrallaan, vaan innostuksissani tein yhtä aikaa tarinoita, kuvia, leikkiohjeita, laulujen käännöksiä sekä nuotinnoksia kaikkiin vuodenaikoihin liittyen. Mutta kaikki eteni paljon hitaammin kuin olin kuvitellut. Lisäksi työstä oli tulossa todella laaja kokonaisuus.

Lopulta ohjaajani Kristiina Peltonen ehdottikin, että tekisin oppimateriaalin vain yhdestä vuodenaikasta neljän sijaan. Olin jo suunnitellut ja osin myös toteuttanut muihin vuodenaikoihin liittyvän materiaalin, mutta päätimme, että se saisi jäädä odottamaan myöhempää toteutusta. Noin 20-sivuinen syysosio olisi riittävä opinnäytteeksi. Jätin pois muihin vuodenaikoihin liittyvät tarinat ja laulut, ja keskityin pelkästään syysosion tekemiseen. Alkuperäisessä suunnitelmassani jokaiseen vuodenaikaan liittyi kolme laulua. Koska syysosio

jäi kuitenkin ainoaksi tarinaksi, halusin lisätä siihen kuuluvien laulujen määrää, jotta laulusto olisi tarpeeksi monipuolinen. Siksipä sävelsinkin vielä kaksi melodiaa, joihin tein kumpaankin kahdet eri teemaan liittyvät sanat.

4.1 Tarinat

Kirjoitin tarinat ensin suomen kielellä ja käänsin ne myöhemmin englanniksi. Tämän jälkeen tarkistutin tarinat virallisella kielenkääntäjällä. Aloitin syystarinasta, joka loppujen lopuksi paisui seitsensivuiseksi novelliksi. Uutuuden viehätyksessä ja luovuuden puuskassa olin kirjoittanut kokonaisen kokoelman pieniä oravasatuja, jotka lopulta eriytyivät kuudeksi pieneksi tarinaksi. Vaikka tarinat voivat toimia myös itsenäisinä kertomuksina, kuuden tarinan sarja muodostaa yhden suuren kokonaisuuden. Näin ollen voimmekin puhua yhdestä tarinasta, jossa on kuusi lukua. Kun huomasin, kuinka paljon saisin irti kuudesta eri tarinasta musiikillisesta näkökulmasta katsottuna, ymmärsin vähän edes hillitä sitä tarinatulvaa, joka sisältäni pulppusi. Tarinoiden on tarkoitus toimia musiikkitoiminnan motivoijana, joten siksi ne ovat vain viitekehysjä, joiden ympärille musiikkituokio voidaan rakentaa. On myös syytä muistaa, että parhaat tarinat tulevat lapsilta, joten vuorovaikutus musiikkituokion yhteydessä on erittäin tärkeää. Tarinalla ei tarkoituksellisesti ole selkeää lopetusta, sillä se on osa kokonaisuutta. Näin ollen niin lukijalle kuin kuuntelijallekin jää paremmin tilaa muovata tarinaa myös omakseen. Halusin jättää myös perinteisten eläinsatujen tuomat moraaliset opetukset ja klassiset loppukäänteet kokonaan pois. Palveluksen tai ystävällisen eleen tekeminen ei aina tarkoita prinssin taikka prinsessan ja puolen valtakuntaa voittamista itselleen, vaan se voi olla myös pyyteetön teko lähimmäisen auttamiseksi.

4.2 Laulut

Tarinoita työstäessäni mietin lauluja, jotka tulisin liittämään tarinoihin. Minulla oli nippu itse englanniksi kääntämiäni suomalaisia lauluja, joita olin aikaisemmin käyttänyt Humpty Dumpty -päiväkodissa. Nyt halusin koota nämä laulut yksiin kansiin, koska luonnollisesti oli parasta käyttää hyödyksi jo

olemassa oleva laulumateriaali. Soitin saman tien säveltäjille ja sanoittajille kysyäkseni luvat laulujen julkaisuun, sillä halusin saada lupa-asiat kuntoon mahdollisimman pian. Kerroin työni tarkoituksesta ja lähetin sanoittajille ehdotukseni englanninkielisestä versiosta. Kaikki sujui hyvin, ja sain lopulta luvat kaikkiin seitsemään kääntämäni laululeikkiin. Loppujen lopuksi näistä lauluista kuitenkin vain kaksi päätyi lopulliseen *Autumn in the Whisper Woods* -kirjaseen, koska muut viisi laulua liittyivät muihin vuodenaikatarinoihin.

Lauluja valitessani pidin tärkeimpänä kriteerinä sitä, että jokaisen laulun tulee olla lasten helposti laulettavissa. Myös laulun sisällön tulee mielestäni olla selkeätä ja ymmärrettävää. Tämän takia en ottanut mukaan esim. tarinalauluja (esimerkkinä Jänöjussin mäenlasku), jotka ovat pitkiä tarinan sisältäviä lauluja, vaan valitsin lauluja, jotka lasten on helppo oppia ja muistaa.

Yhteensä oppimateriaalissa on kymmenen laulua. Ensimmäisenä on oma sävellykseni *Breakfast song*, jota voidaan laulaa myös *Baking song* -sanoilla (oppimateriaalin sivu 10). *Breakfast song / Baking song* on laululeikki, jonka sävelkulku etenee duurikolmisoinnin piirissä. Tein tästä tarkoituksellisesti yhden soinnun sävelmän, jotta sitä olisi helppo säestää myös laattasoittimilla. Jotta materiaaliin saataisiin ripaus myös kolmijakoista musisointia, sävelsin *Autumn is here* -sävelmän, jota voidaan laulaa myös *Winter is here* -sanoilla. Kolmijakoisuus kuvaa selkeästi syksyn lehtien ja lumihiutaleiden leijailua. Nämä laulut toimivat hyvin sekä kuuntelulauluina opettajan laulamina että liikuntaleikkeinä huivien, syksyn lehtien tai lumihiutaleiden kanssa toteutettuna. Liikuntaleikkien parhaimmistoa yksinkertaisuudessaan edustaa kuitenkin Elina Laakson *Moving Game*, (suom. *Liikkumiset, teoksesta Vauvojen laulun aika*), jossa harjoitellaan erilaisia liikkumistapoja tauon tullessa pysähtyen. Neljäs sävelmä on hyvin laululeikkinä toimiva *Squirrel*, joka on Jorma Ollarannan säveltämä kolmen sävelen (mi-re-do) *Kurrella on pesässä* - laulu (teoksesta *Laulan lasten lailla*). Tätä laulua voidaan hyvin käyttää sekä laululeikkinä että liikuntaleikkinä. *Oravalla veitikalla hieno häntä on* eli *Squirrel has a bushy tail* on perinteinen suomalainen lastenlaulu, joka on kirjasen ainoa AB- muotoinen laululeikki. Lisäksi varsinaisen syysosion perästä löytyy vielä kolme tarinaan liittymätöntä laulua. Nämä ovat paljon suomalaisissa

päiväkodeissa laulettu *Pienet sammakot* eli *Funny tiny Frogs*, *Elefanttimarssi* eli *Bear March* sekä *Pii pii pikkuinen lintu* eli *Beeh beeh bittie birdling*.

Kirjasen lauluja voidaan käyttää laululeikkeinä, soittolauluina, liikuntalauluina sekä kuuntelulauluina. Laululeikit ovat lauluja, joissa kulkee mukana myös käsillä leikittävä leikki. Näitä lauluja oppimateriaalissa parhaiten edustavat *Breakfast-/Baking song* sekä *Squirrel has a bushy tail*. Nämä laulut sopivat parhaiten myös soittamiseen. *Breakfast-/Baking song* -sävelmän säestäminen laattasoittimilla on mahdollista myös pienimmille soittajille, sillä melodia liikkuu duurikolmisoinnun piirissä. Liikuntalaulut taas ovat lauluja, joiden mukana liikutaan samalla laulaen. Oppimateriaalissa liikuntalauluna voidaan käyttää *Moving Game* -laulua, jota voidaan varioida niin pyörimisestä ja keinumisesta marssimiseen ja juoksuun. Kuuntelulaulut taas ovat lauluja, jotka temponsa ja melodiansa puolesta sopivat hyvin esimerkiksi rentoutukseen. Kuunteluun ja rauhoittumiseen sopivatkin oppimateriaalin lauluista parhaiten *Autumn/Winter is here* sekä *Beeh, Beeh Bittie Birdling*. Lähes kaikkia näitä lauluja voi kuitenkin toteuttaa jokaisella musiikin opetuksen työtavalla (laulaminen, soittaminen, musiikkiliikunta ja kuuntelu) niin omaa mielikuvitusta kuin kirjasen ohjeistustakin apuna käyttäen.

Yksi laulujen valintaperusteista oli myös sävelmien suomalainen alkuperä. Jotta oppimateriaali todennäköisimmin jäisi päiväkotihenkilökunnan käyttöön, valitsin materiaaliini suomalaisia lastenlauluja. Koska suurin osa Helsingin Englanninkielisen Montessorileikkikoulun opettajista on suomalaisia, tutut laulut suomalaisine melodioineen tarttuisivat mahdollisesti paremmin mieleen ja niitä olisi helppo opettaa lapsille. Melodian opetuksen avuksi merkitsin nuottiin myös nuottien nimet kirjainin helpottaakseni melodian opetteluun mahdollisimman pitkälle.

Laulujen nuotintaminen ei kuitenkaan sujunut aivan niin helposti kuin olin kuvitellut. Ensin suunnittelin kirjoittavani laulut nuoteiksi käsin, mutta totesin sen hyvin pian huonoksi ideaksi. Niinpä aloitin pitkän taipaleeni Sibeliusnuotinnusohjelman kanssa. Kun olin pari viikkoa harjoitellut ohjelman käyttöä, huomasin tarvitsevani kipeästi apua. En ollut käynyt ohjelmaan liittyvää kurssia tai koulutusta, ja tässä vaiheessa se oli jo myöhäistä. Onnekseni sain kuitenkin ohjausta musiikkiteknologian opettaja Timo Raatikaiselta 45

minuutin ajan. Tähän pikakoulutukseen pohjaten sain jonkinlaisen peruskäsityksen ohjelman periaatteista, joten nuotti nuotilta ja laulu laululta sain pikkuhiljaa materiaalin kasaan.

4.3 Kuvat

Päämääränäni oli saada kirjasta myös visuaalisesti houkutteleva. Kuva on erityisen tärkeä motivointikeino musiikkitoiminnassa, sillä se lisää huomattavasti lapsen keskittymiskykyä. Tästä johtuen halusin jokaiseen vuodenaikaan liittyen vahvat tunnelmakuvat, jotka liittyisivät tarinan kulkuun. Ennen kuin päätin toteuttaa ainoastaan syysosion koko vuodenaikasarjasta, ehdin jo suunnitella värimaailman seuraavasti: syyskuvat ruskean ja oranssin eri sävyillä, talvi sinisellä, kevät keltaisella ja kesä vihreällä. Näin eri vuodenaikat erottuisivat kirjasta myös värimaailmaltaan. En ole koskaan ollut mikään piirtäjä tai maalaaja, joten minulla oli todella suuri haaste edessäni. Halusin kuitenkin, että työstä tulee kokonaan itse tekemäni, joten päätin maalata ja piirtää kuvat itse. Lukuisten yritysten ja epäonnistumisten jälkeen kokeilin akvarellivärejä oikeanlaisella paperilla, jolloin aloin pikkuhiljaa saada aikaan jälkeä, johon olin tyytyväinen. Kuusi syyskuvaa syntyivät tunnelmoimalla ruskean ja oranssin eri sävyillä. Koska tarina vei syksyä kohti talveen, muokkasin viimeisestä kuvasta hieman talvisemmän Photoshop-ohjelmalla. Tulos yllätti autenttisuudellaan; se voisi hyvinkin olla itse maalattu. Muokkasin Photoshopilla myös kannen, johdantosisivun, sisällysluettelosisivun sekä viimeiset seitsemän sivua (oppimateriaali sivut 13-17).

Sivut 14 ja 15 ovat leikkiohjesivuja, joiden kuvaesimerkit olen piirtänyt käsin. Leikkiohjkekuvien piirtäminen osoittautui paljon vaikeammaksi kuin olin kuvitellut. Miten saada liike mukaan kuvaan, tai miten eri asentojen saati sitten ilmeiden piirtäminen onnistuisi aloittelevalta piirtäjältä. Monien kokeilujen kautta sain kuitenkin aikaiseksi kuvat, joihin lopulta olin tyytyväinen.

4.4 Ohjeistukset musiikkimateriaalin käyttöön

Olennainen osa oppimateriaalia on *Tip box* eli vinkkilaatikko, jossa annetaan ehdotuksia jokaisen laulun käyttöön. Oppimateriaalissa on aina yhteen lauluun liittyvä teema-aukeama, ja näitä aukeamia on yhteensä kuusi. Aukeaman ensimmäisellä sivulla on laulu sekä kuva, ja toinen sivu on opettajan sivu motivointitarinan sekä vinkkilaatikon kera. Vinkkilaatikko sisältää ohjeita laulun toteutukseen eri tavoin, motivointikeinoja laulun opettamiseen, musiikkiliikuntavinkkejä samaan aiheeseen liittyen, ideoita soittamiseen ja kuunteluun sekä askarteluun ja kuvalliseen ilmaisuun.

Tehdessäni oppimateriaalia mielessäni kulki ajatus siitä, mitä kaikkea laulusta saisi irti sekä millaisia musiikkiliikuntaharjoituksia teemaan voisi liittää. Vaikeutena oli lopulta saada kaikki ideat mahtumaan yhdelle sivun puolikkaalle. Fontin piti olla tarpeeksi iso ja selkeä, jotta ohjeet olisivat helposti luettavissa. Tekstin asettelu kuvien lomaan ei ollut aivan yksinkertaista. Tekstin asettelu tuotti haasteita, sillä opettajan sivulla on sama kuvitus kuin laulusivulla. Vinkkiosiosta ei voinut tehdä liian laajaa siitä syystä, että suuri määrä ohjeita ei olisi välttämättä antanut tilaa käyttäjän omille ajatuksille ja ideoille tuokiota suunniteltaessa.

5 Pedagogisia ajatuksia ”Autumn in the Whisper Woods” -kirjaseen sisällöstä

Oppimateriaalini musiikkitoiminnan kehittämiseen Helsingin Englanninkielisessä Montessorileikkikoulussa rakentuu pitkälti omassa koulutuksessani saamiini oppeihin Helsingin Ammattikorkeakoulu Stadiassa (nyk. Metropolia Ammattikorkeakoulu) sekä neljän vuoden työkokemukseen varhaisiän musiikinopettajana. Omaan opettajuuteeni sekä työskentelytapoihin ovat vaikuttaneet suuresti yliopettajani Ritva Ollarannan lisäksi opetusharjoitteluni ohjaajat, varhaisiän musiikinopettajat Sari Kallioranta, Katja Sirkiä ja Inka Hämeenaho-Vaara. Kaikkien näiden opettajien työskentelytavoista vahvimpana muistuu mieleen musiikkileikkikoulutuntien tunnelma ja lämpimässä hengessä yhdessä musisoiminen. Me kaikki teemme tätä työtä omalla persoonallamme, joka on suuri vaikutin siihen, kuinka saamme lapset innostumaan ja eläytymään musiikkitoimintaan.

Halusin tuoda oppimateriaalissani vahvasti esiin tunnelman merkityksen ja tämän takia panostin kuvien maalaamiseen ja tarinoiden kirjoittamiseen. Motivointi on yksi tärkeimmistä asioista musiikkitoimintaan ryhdyttäessä. Jo pienikin lapsi vaatii selityksen siitä, mikä minkäkin toiminnan tarkoitus on. Tämän takia juuri tarina voikin olla oivallinen tapa saada lapsi osallistumaan musiikkitoimintaan. Mikä muu olisikaan parempi tapa uutta asiaa opittaessa kuin tarjoilla asia lapselle leikin ja mielikuvitusmaailman kautta, sillä kuten Ruokonen (2001, 124) sanoo, musiikkikasvatuksessa luontaisin lähtökohta uuden asian oppimiselle on kokea asia spontaanin toiminnan ja elämyksen kautta.

5.1 Montessorimenetelmä

Montessorimenetelmän mukaan lapsella itsellään on hallussaan kaikki ne suunnattomat voimavarat, jotka hän tarvitsee kasvunsa ja kehityksensä ohjaamiseen. Aikuisen tehtäväksi jää rakentaa lapselle otollinen

kasvuympäristö niin psyykkisesti kuin fyysisesti. (Parkkonen 1991, 11.) Maria Montessorin 1900-luvun alussa kehittämä kasvatustapa oli ensimmäinen lapsen tarpeista lähtevä tapa, jossa lasta rohkaistaan itse toimimaan aktiivisesti omista lähtökohdistaan käsin. Montessoripedagogiikassa painotetaan jokaisen lapsen yksilöllistä kehitystä, ja siksi jokaisen lapsen annetaan kehittyä rauhassa omassa tahdissaan. Montessorimenetelmän syntyyn ovat vaikuttaneet mm. lapsikeskeisyyden isän J. Rousseaun käsitykset lapsesta ja lapsuudesta (Suortti 2001, 209). Rousseaun kasvatustilafilosofiassa elämänläheisyys ja toiminnallisuus olivat keskeisiä kasvatuksellisia periaatteita ja toiminnan ytimen muodostivat työ ja leikki (Tahkokallio 2007, 21). Nämä piirteet näkyvät selkeästi myös montessorimenetelmässä.

Maria Montessorin mukaan lapsella on erityinen vastaanottavainen mieli, jolloin lapsi osoittaa suurta kiinnostusta uusien asioiden oppimiseen ja omaksumiseen. Lapsen oppimishalu ja omaksumiskyky ovat voimakkaimmillaan kuuden ensimmäisen ikävuoden aikana. Tähän ajanjaksoon sisältyy herkkyyskausia, jolloin oppiminen on helpompaa kuin muulloin. Kun oppiminen on tapahtunut tai toiminnon omaksuminen tullut valmiiksi, herkkyys lakkaa. Tärkeimmät herkkyyskaudet Montessorin mukaan ovat aistien kehittämisen, kielellisen kehityksen, liikkeiden koordinoimisen, järjestyksen sekä ryhmään orientoitumisen ja sosiaalistumisen herkkyyskaudet. (Suortti 2001, 210.)

Montessoripedagogiikassa ympäristöllä on suuri merkitys. Ympäristöön katsotaan kuuluvan kolme osa-aluetta, jotka ovat yhtä tärkeitä keskenään. Nämä ovat fyysinen ympäristö, joka sallii lapsen vapaan liikkumisen ja työskentelyn lapsen kokoon suhteutetuilla välineillä; ohjaaja, joka on pääasiassa vain oppimisen tarkkailija ja auttaja sekä montessorivälineistö, joka on vapaasti lapsen saatavilla. Montessoriympäristössä toteutuu kuusi peruspilaa, jotka ovat vapaus, rakenne ja järjestys, todellisuus ja luonto, kauneus ja ilmapiiri, sosiaalinen harjoittelu sekä montessorimateriaali. Montessorimateriaalin keskeisiä osa-alueita ovat käytännön elämän tehtävät, aistimateriaalit, matematiikan välineet, kirjoittamisen ja lukemisen välineet sekä kulttuurin osa-alueeseen liittyvät eläintieto, kasvitieto, maantieto,

kokeilevat tiedeaineet sekä kuvataide- ja musiikkivälineet. (Suortti 2001, 212-215.)

Montessorimenetelmän yksi tärkeä piirre on opettaa lapsille jo varhaisessa vaiheessa eri käsitteiden oikeat nimitykset ja antaa faktatietoa mm. kulttuurin eri osa-alueista, joihin kuuluvat mm. eläintieto ja kasvitieto. Tärkeintä kuitenkin on opettaa ensin kokonaisuus holistista lähestymistapaa käyttäen, jonka jälkeen lapsi voi itse vapaasti tutustua ja tutkia asiaan liittyviä yksityiskohtia. Tällä tuetaan luovaa ja avointa oppimisprosessia, jossa aikuinen ei aseta rajoja lapsen omille kiinnostuksen kohteille eikä painopisteen ole valmiiden vastausten jakamisessa. (Suortti 2001, 216.)

5.2 Montessorimusiikkikasvatus

Montessorimusiikkiin liittyvää kirjoitettua materiaalia on saatavilla hyvin vähän. Ainoa suomenkielinen teos on Susanna Keltti-Laineen kirjoittama *Montessorimusiikkikasvatus*, joka pohjautuu Keltti-Laineen pro-gradu työhön Helsingin yliopiston musiikkitieteen laitokselle (1991). Keltti-Laine tutki musiikkikasvatuksen tilannetta Suomen montessorileikkikouluissa ja -päiväkodeissa, jolloin selvisi, ettei musiikkikasvatus toteutunut yhdessäkään koulussa sellaisena kuin olisi teoriassa ollut mahdollista. Tämä johtui lähinnä montessoriohjaajien epävarmuudesta montessorimusiikkiin olennaisesti kuuluvien musiikkivälineiden - lähinnä kellojen ja sävelsärmiöiden - käytön suhteen. (Keltti-Laine 1992, 8.) Montessorimusiikin eri osa-alueet jaetaan *Montessorimusiikkikasvatus*-teoksessa kuuntelemiseen, laulamiseen, sävelkorkeuksien erottelukyvyn harjoitteluun kelloilla, musiikinteorian opettamiseen kellojen avulla, duurisävellajien opettamiseen sävelsärmiöiden avulla, musiikkiin ja liikkumiseen sekä rytmin opettamiseen. (Keltti-Laine 1992.)

Teoksessa *Montessorimusiikkikasvatus* on esitelty montessorimusiikin osa-alueet hyvin tarkasti. Herää kuitenkin ajatus siitä, että teoksen käyttäjäkunta saattaa jäädä hyvin suppeaksi, koska teos avautuu todennäköisesti vain musiikin ammattilaisille, jotka pystyvät tulkitsemaan tarpeeksi hyvin montessorimusiikin teoria-osuutta ja siihen liittyviä harjoituksia.

Montessorimusiikkikasvatus-teos onkin mahdollisesti tarkoitettu vain teoriapainotteiseksi oppaaksi, joka kertoo montessori-musiikkikasvatuksen perusperiaatteet. Tämän takia se ei välttämättä ole kovin opettajalähtöinen, sillä käytännön esimerkit ja toteutukset voivat jäädä hieman epäselviksi. Haasteena on myös musiikkitoiminnan laatiminen lapsilähtöiseksi ja lapsia motivoivaksi, sillä oman koulutukseni perusteella kirjasta saa vaikutelman, että musiikkitoiminta puhtaasti montessorimenetelmän periaatteiden mukaisesti toteutettuna jää kauaksi lapsen maailmasta.

Työprosessini aikana olen pähkäillyt jatkuvasti oppimateriaalini sopivuutta montessorileikkikouluun. Enhän ole seurannut montessoriopetusta käytännössä, enkä myöskään tiedä kuinka montessorileikkikoulussa musiikkia toteutetaan. Toteutetaanko montessorimusiikkia puhtaasti Montessorin luoman musiikkimenetelmän oppeja noudattaen, vai onko se vain lisä muun musiikkitoiminnan ohella? Pelkän kirjallisuuden tutkimisen perusteella herääkin kysymys siitä, uskalletaanko montessorimusiikkia lähteä laajentamaan muillakin eri tavoilla kuin Montessorin musiikkivälineitä käyttäen, sillä näiden käyttö vaikuttaa olevan suuri osa montessorimusiikkia. Ovatko opettajat uskollisia montessorimenetelmän sisältävälle musiikkikasvatusmetodille ja käyttävät edelleen 1900-luvun alussa luotua menetelmää sellaisenaan, vai lähtevätkö he avarakatseisesti kehittämään menetelmää eteenpäin ja toteuttavat musiikkitoimintaa myös muilla tavoin?

Onneksi yksi Helsingin Englanninkielisen Montessorileikkikoulun opettajista kumoaa epäilykseni ja puhuu kaikkien montessoriopettajien ja -koulujen puolesta. Anna Rawlings, joka on valmistunut montessoriopettajaksi London Montessori Centrestä vuonna 1989, totesi puhelinhaastattelussa 12.11.2008 seuraavasti: "Montessorikellot ovat vain uniikki lisä musiikkikasvatukseen. Montessorileikkikoulussa lauletaan ja leikitään kuten missä tahansa muussakin päiväkodissa. Jos pitäydyttäisiin kirjaimellisesti Montessorin opeissa, eikä musiikkikasvatusta uskalletaisi lähteä laajentamaan raja-aitojen ulkopuolelle, mentäisiin dogmatiikassa jo harhaoppisuuden puolelle". Myös Keltti-Laine kertoo teoksessaan *Montessorimusiikkikasvatus* ongelmasta, jossa musiikkikasvatuksen asiantuntija tutustuu montessorimenetelmään vain kirjallisuuden perusteella, eikä pääse pintaa syvemmälle. Hän toteaaakin, että "Useimmiten Montessorin ideat tuntuvat näin vain vääristyvän, ja ainoa asia,

mistä Montessori-musiikin yhteydessä yleensä kirjoitetaan – usein virheellisesti – on kellot-niminen musiikkiväline. Kuitenkin kelloilla tehtävät harjoitukset ovat vain pieni osa koko Montessori-musiikista”. (Keltti-Laine 1992, 7.)

Teoksessaan *Montessorimusiikkikasvatus* Keltti-Laine tuo esille laulamisen tärkeyden ja sen, kuinka laululeikkituokioita tulisi sisältyä jokaiseen koulupäivään. Tätä aihetta sivutaan kuitenkin vain pintapuolisesti, eikä selkeitä esimerkkejä tuokioista ole. Sen sijaan kappaleesta *Laulujen opettaminen* opettaja saa oikein hyviä vinkkejä laulujen valintaperusteisiin. Ohjeet perustuvat yhdysvaltalaisen montessoriohjaajan ja muusikon Jean Millerin montessoriopettajille antamiin järjestelmällisiin ohjeisiin laulujen valitsemisesta ja opettamisesta. (Keltti-Laine 1992, 44.)

Tutkittuani *Montessorimusiikkikasvatus*-teosta olen sitä mieltä, että jotkin osiot montessorimusiikissa ovat aivan liian haasteellisia alle kouluikäisille lapsille. Ennen kuin alle 7-vuotias lapsi on kykeneväinen hahmottamaan esimerkiksi duurisävelasteikon rakennetta, jota kellojen avulla opetellaan erottelemaan ja sen myötä laulamaan, lapsella tulee olla erittäin vahva kokemuserusta musiikista ja hyvä melodiataju jo luonnostaan. Joillakin lapsilla melodiatajua etsitään hyvinkin pitkään, eikä sävelkorva siltikään välttämättä kehity täysin puhtaaksi. Vasta 5–6-vuotias on ylipäätään kykeneväinen tajuamaan sävelkorkeuden, rytmin ja melodian olemassaolon ja voi erottaa myös harmonian ja sointujen vaihtelut (Ruokonen 2001, 126).

Tärkeämpää olisi mielestäni musiikin peruselementtien eli melodian, rytmin, harmonian, sointivärien, musiikillisen muodon sekä dynamiikan kokonaisvaltainen oppiminen. Lapsi alkaa hahmottaa näitä musiikin elementtejä selkeimmin, kun niitä opetetaan erilaisten vastakohta- eli käsiteparien kautta. Esimerkiksi melodian opettelemisessa harjoitellaan käsiteparia korkea-matala, jolloin olennaista on käsiteparin kokeminen myös konkreettisesti: liikutaan alhaalla matalasävyisen musiikin soidessa ja ylhäällä korkeita sävelkulkuja sisältävän musiikin soidessa. Näin myös lapsi, jolla ei luontaisesti ole puhdasta sävelkorvaa, oppii hahmottamaan korkeuserot oman kokemuksensa kautta.

5.3 *Autumn in the Whisper Woods* -oppimateriaali ja montessorimenetelmä

Itse varhaisiän musiikinopettajana rakennan musiikkikasvatuksen tavoitteet kutakin ikätasoa vastaavaksi ottaen samalla huomioon jokaisen lapsen yksilölliset tarpeet. Vaikka koulutuksessani on painotettu ikätasolta toiselle etenevää tavoitteellista musiikinopetusta, en ole eritellyt oppimateriaalissani eri ikäisille lapsille kohdistettuja harjoituksia. Musiikkitoiminta tapahtuu montessorihengessä, jolloin jokainen lapsi 3–6-vuotiaiden ryhmässä saa musiikkituokiosta irti sen, minkä itse on valmis vastaanottamaan. Se, mikä oppimisprosessissa on ajankohtaista ei niinkään ole riippuvainen lapsen iästä vaan siitä, millainen kokemuserusta lapsella on musiikista (Ruokonen 2001, 127). Kun tarkastelen oppimateriaaliani montessorimenetelmän näkökulmasta, sieltä löytyykin paljon montessorimenetelmää tukevia piirteitä.

Yksi montessorimenetelmän tärkeimmistä peruspilareista on luonto ja sen merkitys ihmisen elämässä. Lapsi saa Montessorin mukaan voimansa luonnosta, jonka avulla hänen ruumiinsa ja sielunsa kehittyvät. Keskeistä on myös eri eläinten ja kasvien nimien opetteleminen erilaisten kirjojen, kuvien ja palapelien avulla. (Suortti 2001, 212.) *Autumn in the Whisper Woods* –kirjaseen tapahtumat sijoittuvat luontoon, jossa huomataan vuodenajan muuttuminen syksystä talveksi. Kirjaseen tarinat eivät ole pelkkää satua, sillä kirjasta löytyy oikeata tietoa mm. siitä, mitä eri eläimiä metsässä elää, mitä oravat syövät ja mitä muutoksia syksyn vaihtuminen talveksi saa aikaan niin luonnossa kuin oravien turkin värissä.

Toinen tärkeä montessorimenetelmään kuuluva perusasia, joka tulee esille oppimateriaalissanikin, on kauneus ja ilmapiiri. Montessorin mukaan opetustilanteen ilmapiirin tulisi olla sisäänkutsuva, lämmin ja työskentelyyn innostava. Värien tulisi olla keskenään harmonisia, vaaleita ja valoisia. (Suortti 2001, 213.) Koska estetiikka on olennainen osa montessorimenetelmää, myös musiikin kokeminen tulisi lapselle olla esteettinen kokemus. Harmoniset värit kirjaseen sivuilla tuovat mielikuvia syksyn väriloistosta, jos niitä ei esimerkiksi itse pääse kaupungin keskeltä kokemaan.

Herkkyyskaudet ovat voimakkaimmillaan kuuden ensimmäisen ikävuoden aikana. Eritoten 5–6-vuoden iässä aivojen synaptisten yhteyksien määrä on

suurimmillaan (Korpilahti 2005, 18). Siksi myös musiikillisia elämyksiä ja kokemuksia tulisi tarjota lapselle erityisen paljon jo esiopetuksessa, jotta valmiudet musiikilliseen itseilmaisuun kehittyisivät jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Ymmärtääkseni montessorimateriaali on hyvin akateemisiin taitoihin keskittyvää, ja näin ollen haluan tuoda työssäni esille myös lapsen taiteellisen ja luovan minän kehittämisen. Kun tarkastelen *Autumn in the Whisper Woods* -oppimateriaalia herkkyykskausien näkökulmasta, mielestäni ryhmään orientoitumisen ja sosiaalistumisen herkkyykskausi nousee esiin tärkeimpänä. Löydän kuitenkin myös muita tärkeitä eri herkkyykskausia tukevia piirteitä oppimateriaalistani. Erittelenkin näitä seuraavaksi.

Ensimmäinen ja Montessorin mukaan tärkein herkkyykskausi on aistien kehittymisen herkkyykskausi, jonka aikana lapsi muodostaa maailmankuvansa aistiensa avulla (Suortti 2001, 210). *Autumn in the Whisper Woods* -oppimateriaalissa aisteista kehittyy varmasti eniten kuuloaisti, joka onkin aisteistamme tärkein, sillä se on ensimmäinen ja usein myös viimeinen. Pelkkä musiikin kuunteleminen ei ole kuitenkaan pääosassa tässä materiaalissa, vaan kuuloaistia kehitetään myös etsimällä erilaisia ääniä luokkaympäristöstä. Kuunnellaan myös eri soittimista löytyviä ääniä sekä itse tuotettuja ja muiden tuottamia ääniä.

Kielellistä eli verbaalista kehitystä edesauttavat laulut, joissa on selkeä sisältö ja jotka kertovat lapselle tutuista asioista. Teoksessa *Montessorimusiikkikasvatus* Keltti-Laine (1992, 44.) kirjoittaa Jean Miller sanovan juuri näin: "On tärkeää valita lauluja, joiden sanat kuvaavat lasten jokapäiväistä elämää tai innostavat lasten luovaa mielikuvitusta". Tämän takia olen jättänyt materiaalistani kokonaan pois englantilaiset laululeikit, joissa on usein paljon kielikuvia ja sanoilla leikittelyä. Tällaiset laulut eivät välttämättä avaudu sisällöltään lapsille, joilla on äidinkielenä jokin muu kuin englanti, jota he vasta opettelevat. Myös onomatopoeettiset ääni- ja sanaleikit, jotka kuvaavat esim. ilmiöistä ja tekemisestä syntyviä ääniä, aktivoivat lapsen verbaalista kehitystä (Oppimateriaalin sivut 8 ja 10). Oppimateriaalista löytyy myös yksi loru (*Brown/Grey squirrel*, s. 2) Kun loruja luetaan sykkeessä

selkeästi artikuloiden, lorut kehittävät sykkeen vahvistamisen ohella erittäin hyvin myös lapsen kielenkehitystä.

Liikkeiden koordinoinnin herkkyyskausi käsittää karkea- ja hienomotoristen taitojen kehittämisen (Suortti 2001, 210). Oppimateriaalissa karkeamotorisissa harjoituksissa harjoitellaan laajoja liikkeitä ja myös erilaisia liikkumistapoja (mm. oppimateriaalin sivu 6), kun taas hienomotorisia taitoja harjoitellaan mm. soittimia käsiteltäessä (esim. triangelin soitto). Taukoliikunnat linkittyvät hyvin myös montessorimenetelmästä tuttuun hiljaisuusleikkiin, jossa keskeistä on hiljaisuuden kuunteleminen lämpimässä ilmapiirissä erityisen "hiljaisuustaulun" avulla (Keltti-Laine 1992, 39-42). Hiljaisuuden eli tauon harjoittelu musiikin kautta voi tehdä varsinaisen hiljaisuusleikin toteuttamisen helpommaksi jatkossa.

Järjestyksen herkkyyskausi on voimakkaimmillaan yhden ja kolmen ikävuoden välillä (Suortti 2001, 211), mutta myös vanhemmilla lapsilla järjestyksen tuomat rutiinit luovat turvallisuudentunnetta. Musiikkituokion tulisikin olla selkeä kokonaisuus, jossa toistuvat samat ja tutut asiat. Oppimateriaalissa olisikin ehkä voinut painottaa enemmän rutiininomaisuutta sekä selkeää aloitusta ja lopetusta. Olisin myös voinut liittää materiaaliin esimerkit mahdollisista alku- ja loppulauluista.

Ryhmään orientoitumisen ja sosiaalistumisen herkkyyskausi alkaa noin kaksi ja puolivuotiaana ja kestää noin kuuden vuoden ikään saakka (Suortti 2001, 211). Tämän herkkyyskauden tärkeää ominaispiirrettä eli sosiaalistumista tämä oppimateriaali tukee omalta osaltaan hyvinkin sosiaalistavana elementtinä, sillä kaikki tässä materiaalissa esitetty toiminta tapahtuu ryhmässä. Montessoriluokassa tapahtuva oppiminen on usein itsenäistä omalla välineellä työskentelyä, joten musiikkituokiot montessorityöskentelyn ohessa vahvistavat lapsen minäkuvaa, joka rakentuu käsitteen "minä ja me yhdessä" -ympäri. Jo musiikki itsessään toimii sosiaalistavana tekijänä, jolloin se vahvistaa lapsen käsitystä itsestään yhtenä ryhmän tärkeänä jäsenenä. Ryhmätoiminnan tulee kuitenkin olla ohjattua, jotta siinä pysyy tietynlainen kontrolli. Tässä kohtaa vastaan tuleekin uusi kysymys eli se, millaisessa asemassa ryhmätyöskentely on montessoriopetuksessa.

Opettajan rooli montessoripedagogiikassa on olla enemmänkin ohjaaja, auttaja ja oppimisen tarkkailija. Opettajan tehtävänä on kuitenkin tarjota lapselle malli, jonka pohjalta lapsi siirtyy itsenäiseen työskentelyyn. (Keltti-Laine 1992, 26.) Jos opettajan rooli on karrikoidusti ilmaistuna olla vain tarkkailija, herääkin kysymys, onko tällaista ohjattua ryhmätoimintaa ylipäättään mahdollista toteuttaa montessoriympäristössä, vai sotiiko se menetelmän periaatteita vastaan? Vastauksen tähän sain 12.11.2008 käydyssä puhelinkeskustelussa montessoriopettaja Anna Rawlingsilta, joka vastaa kysymykseeni seuraavasti: "Ryhmätilanteessa opettaja on puikoissa ja sillä sipuli. Siihen asti kunnes lapsilta löytyy itsesäätely ja he pystyvät itseohjautuvasti omatoimiseen työskentelyyn ryhmässä, myös montessorimaailmassa opettaja johtaa".

Nyt kun olen tutkinut montessorimenetelmää ja siihen liittyvää musiikkiosuutta, tunnen että haluan perehtyä menetelmään vielä paremmin. Jos olisin tutkinut montessoriopetukseen liittyvää musiikkikasvatusta käytännössä, oppimateriaalista olisi saattanut tulla erilainen ja ehkä paremmin montessorileikkikoulua palveleva. Uskon kuitenkin, että oppimateriaali *Autumn in the Whisper Woods* toimii hyvänä lisänä montessorimusiikkiin ja toisin päin. Montessorimusiikki toteutettuna oppimateriaalin osoittamalla tavalla voi tuoda uusia tuulia ja näkökulmia myös montessorimusiikkikasvatukseen. Lopputoteutus jääkin opettajan omaan varaan riippuen hänen kiinnostuksestaan musiikkikasvatusta kohtaan. Ihanne olisi, että montessoriopettaja pystyisi omaa ammattitaitoaan käyttämällä toteuttamaan elämyksellistä ja monipuolista musiikkitoimintaa montessorihengessä lisäämällä siihen montessorimenetelmän omia harjoituksia ja piirteitä.

6 Pohdintaa

Tämä työprosessi, joka on kestänyt kokonaiset puolitoista vuotta, on opettanut minulle lukuisia asioita sekä opettajuudestani varhaisiän musiikkikasvattajana että itsestäni ihmisenä, mutta myös aloittelevana musiikkioppimateriaalin laatijana. Työn aikataulut on ollut vaikeaa. Ensin ajattelin opaskirjasein tekemisen olevan helppo puolen vuoden työ, mutta työ osoittautuikin haastavaksi tehtäväksi, jossa ajatusprosessilla on ollut olennainen osa. Prosessin loppuun vieminen on tarvinnut koko puolentoista vuoden aikansa, jotta se on kypsynyt lopulliseen muotoonsa. Ajatusprosessi, joka on ollut todella suuri osa koko työtä, on opettanut minulle, kuinka tarkkaan tämän kaltainen työ täytyy suunnitella, ennen kuin sitä kannattaa lähteä toteuttamaan. Olen oppinut monta asiaa kantapäin kautta, kokeilemalla, yrittämällä ja erehtymällä. Nyt kun varsinainen työ on valmis, osaan kunnioittaa jokaista vastaantulevaa oppimateriaalia aivan uudella tavalla.

Lopullisen työn arvioinnissa käytän nyt yleisestikin käytettyä SWOT – analyysiä, jossa arvioidaan seuraavia osa-alueita: vahvuuksia (strengths), heikkouksia (weaknesses), mahdollisuuksia (opportunities) sekä uhkia (threats).

Vahvuudet

Luulen, että *Autumn in the Whisper Woods* –kirjasein vahvuus on sen kutsuva ulkoasu. Kuvien maalaamiseen ja niiden muokkaamiseen lopulliseen muotoonsa todellakin kannatti panostaa. Hauskat kuvat oravista värikkäissä syksyisessä ympäristössä luovat lapsilähtöisen pohjan musiikkitoiminnalle. Musiikillisesta näkökulmasta katsottuna oppimateriaali sisältää kokonaisuudessaan neljä perinteistä suomalaista englannin kielelle käännettyä laululeikkiä, joita ei ainakaan tällaisina versioina löydy mistään muualta. Monet opettajat Helsingin Englanninkielisessä Montessorileikkikoulussa ovat suomalaisia, joten kaikille taatusti tuttuja ovat ikisuosikit *Pienet sammakot*, *Elefanttimarssi*, *Pii pii pikkuinen lintu* sekä *Oravalla veitikalla hieno häntä on*.

Näiden laulujen käyttöönotto ei siis vaadi erityistä melodian opettelua, vaan laulut voidaan laulaa vanhasta muistista uusin sanoituksin.

Heikkoudet

Suuri pohdinnan alla ollut kysymys kautta koko työprosessin on ollut se, kuinka tehdä mahdollisimman mielekkäältä tuntuva, kutsuva ja käytännönläheinen opas, joka palvelisi päiväkotihenkilökuntaa parhaalla mahdollisella tavalla. Tämän takia jätinkin kaiken teorian tiedon pois ja päätin toteuttaa pelkkää käytännön toimintaa sisältävän materiaalin. Mutta riittävätkö pelkät käytännön ohjeet ja kuinka ohjeet ovat tulkittavissa? Raportissani tulee useassa kohtaa esille lasten motivoinnin tärkeys musiikkitoiminnassa. Voiko oppimateriaalin käyttöön kuitenkaan motivoitua itse opettaja, ellei oppimateriaalissa ole selvitetty harjoitusten merkitystä teoriassa?

Toinen vaikuttava tekijä materiaalin käytettävyyteen liittyen on äänitteen puuttuminen. Yksi askel musiikkitoiminnan paremman toteutuksen mahdollistamiseen olisi ollut äänitteen tekeminen materiaalin sisältävistä lauluista, sillä kaikilla lasten kanssa työskentelevillä henkilöillä ei välttämättä ole sujuvaa nuotinlukutaitoa. Materiaali sisältää kaksi täysin uutta itsesäveltämäni laulua sekä muutaman hieman vieraamman kappaleen, joten äänite oppimateriaaliin liitettynä olisi tuonut erittäin hyvän lisän tähän kokonaisuuteen.

Oppimateriaalista puuttuu myös kokonaan ohjeistus musiikkituokioiden perusteelliseen suunnitteluun, johon tulee panostaa musiikkituokiota ja koko toimintaa laadittaessa. Maininta tästä tulee esille vain pintapuolisesti kirjaseen johdannossa. Vaikutus voi olla suuri musiikkituokioiden toteutuksen suhteen, jos materiaalista ei osata poimia elementtejä sieltä täältä, vaan sivuja edetään systemaattisesti järjestystä noudattaen.

Mahdollisuudet

Edessäni ovat avautuneet aivan uudenlaiset tulevaisuuden näkymät työelämän suhteen. Mieleissäni vilisee lukuisia ajatuksia siitä, kuinka voisin lähteä kehittämään musiikkitoimintaa myös suomenkielisissä päiväkodeissa. Ensinnäkin minua kiehtoo ajatus vuodenaikamateriaalin saattamisesta loppuun

toteuttamalla myös kirjaset *Winter in the Whisper Woods*, *Spring in the Whisper Woods* sekä *Summer in the Whisper Woods* ja koota niistä yksi suuri kokonaisuus, johon saisin korjata kaikki epäkohdat ja puutteet, joita syysoasiosta mahdollisesti vielä paljastuu. Kun olen nähnyt, kuinka materiaali toimii käytännön elämässä päiväkotihenkilökunnan käsissä, pystyn edelleen kehittämään materiaalia eteenpäin. Haaveena on myös materiaalin kääntäminen suomen kielelle, jolloin se voisi levitä päiväkoteihin kautta maan.

Uhat

Jos ja kun sinä päivänä, kun tämä edellä kuvattu haaveeni toteutuu ja minulla on käsissäni neljä hienoa viimeisen päälle hiottua vuodenaikakirjasta englannin kielellä, tulevatkin vastaan uudet haasteet. Jos haluan toteuttaa kirjat juuri omalla tavallani kuvituksista tarinoihin ja tarinoista leikkiohjeisiin, onko kirjalle mahdollista saada kustantajaa? Omakustannetoissa taas on aina omat riskinsä. Rahoituksen saaminen tämän kaltaisiin töihin on aina haaste. Onko tällaiselle materiaalille *oikeasti* tarvetta Suomessa? Englanninkielisten päiväkotien määrä ei kuitenkaan ole kovin suuri maassamme, joten kannattaako teosta lähteä markkinoimaan. Markkinointi on sekä aikaa, vaivaa että myös rahaa vievää työtä. Kokemattomalle henkilölle markkinointityö voi olla todella vaikeata ja se tuo tullessaan aivan uudet haasteensa. Jos teoksen toteuttaa suomen kielellä, tulee vastaan kilpailu. Suomessa on tarjolla paljon hyvää varhaisiän musiikkimateriaalia, jota käytetään päiväkodeissa paljon. Onko oman työni idea niin myyvä, että se päätyisi myös suomalaisten päiväkotien laulukirjahyllyihin?

Tämän raportin kirjoittaminen on herättänyt minussa lukuisia uusia näkökulmia ja lähestymistapoja asian käsittelyyn. Kysymyksiä herää vieläkin koko ajan, joten tätäkin pohdintaa voisi jatkaa loputtomiin. Vaikka nyt olen saattamassa opinnäytetyöprosessiani loppuun työni jatkuu silti. Haluan saada kysymyksiini vastauksia seuraamalla oppimateriaalin käyttöä käytännön työelämässä. Kevään 2009 aikana minulla on tarkoitus kouluttaa Helsingin Englanninkielisen Montessorileikkikoulun henkilökunta oppimateriaalin käyttöön. Näillä näkymin myös työsuhteeni musiikinopettajana Montessorileikkikoulussa jatkuu, joten voin olla seuraamassa materiaalin

käyttöönottoa syksyllä 2009 sekä samalla avustaa ja neuvoa, jos vastaan tulee tulkintaongelmia ohjeiden suhteen. Eniten minua kiinnostaakin se, kuinka hyvin materiaalin ohjeistus on tulkittavissa ja kuinka helppokäyttöinen materiaali loppujen lopuksi onkaan vai onko ollenkaan?

LÄHTEET

Ahonen, Kari 2004. Musiikin harjoittelu ja sen vaikutukset. Saatavilla www-muodossa <<http://sokl.joensuu.fi/verkkojulkaisut/tutkivaope/ahonen.htm>> Luettu 12.11.2008

Alho E. Hautsalo H. & Perkiö S 1993. Vauvojen laulun aika. Porvoo. WSOY

Keltti-Laine, Susanna. 1992. Montessorimusiikkikasvatus. Helsinki. Yliopistopaino.

Kallioranta, Sari 2008. Musiikki- ja tarinatuokioita ikäihmisille. Musiikki- ja Kulttuurikeskus Verso, Talven aika -koulutus 12.9.2008. Helsinki.

Korpilahti, Pirkko 2005. Puhuen tai viittoen – kaksi väylää kohti kieltä. Teoksessa Kieli, kuulo ja oppiminen –kuurojen ja huonokuuloisten lasten opetus. M. Takala & E. Lehtomäki (toim.) Helsinki. FINN LECTURA.

Ollaranta, Ritva & Simojoki, Maija 1989. Laulan lasten lailla. Keuruu. Otava

Rawlings, Anna 2008. Montessoriopettaja. Helsingin Englanninkielinen Montessoriesikoulu. Haastattelu: 12.11.2008

Parkkonen, Helena 1991. Auta minua tekemään se itse –Montessorimenetelmän sovelluksia. Porvoo. WSOY.

Ruokonen, Inkeri 2001. Äänimaisemia ja ilmaisun iloa musiikin kielellä. Teoksessa Taiteen ja leikin luomous, 4-8-vuotiaiden lasten taito- ja taidekasvatus. S. Karppinen, A. Puurula & I. Ruokonen. Helsinki. FINN LECTURA. 120-143.

Ruokonen, Inkeri 2007. Musiikki lapsen minuuden vahvistajana ja maailman rakentajana. Teoksessa S. Karppinen, A. Puurula & I. Ruokonen. Elämysten alkupoluilla, Lähtökohtia alle 3-vuotiaiden taidekasvatukseen. Helsinki. FINN LECTURA. 73-84.

Suortti, Outi 2001. Esiopetus montessorikasvatuksessa. Teoksessa B. Höström & O. Saloranta (toim.) Esiopetus tavoitteellisen oppimispolun alkuna. Opetushallitus, Jyväskylä, Gummerus Kirjapaino. 209-217.

Tahkokallio, Leena 2007. Lapsikeskeisyyden ja lapsilähtöisyyden monte tulkinnat. Teoksessa S. Karppinen, A. Puurula & I. Ruokonen. Elämysten alkupoluilla, Lähtökohtia alle 3-vuotiaiden taidekasvatukseen. Helsinki. FINN LECTURA. 21-26.